

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

Posljednja, 59. pošiljka knjiga humanitarne udruge Sabre-Zagreb

A. Valenta*

Prirodoslovno-matematički fakultet
Fizički odsjek, Središnja knjižnica za fiziku
Bijenička cesta 32, Zagreb

Čovjek je ovladao znanostima i tehnologijom, to je njegova golem pobjeda, ali ostaje još da bude human te da svoje znanstvene spoznaje nesebično dijeli dalje. Privatna dobrovoljna zaklada *Sabre Foundation*, osnovana prije više od 40 godina u New Yorku, praktično pokazuje svoju humanu aktivnost. Njezin jedan produženi krak našao se i u Hrvatskoj prije 25 godina kao neprofitna društvena udruga za kulturne, prosvjetne i humanitarne aktivnosti *Sabre-Zagreb* pod vodstvom dr. sc. *Helene Pavić*.

U vremenu kada su financijske mogućnosti za nabavu knjiga u knjižnicama ograničene, 59. put pribaviti knjige za Hrvatsku znanstvenu zajednicu iz svih znanstvenih područja velik je uspjeh. Preko milijun primjeraka raznovrsnih publikacija, o čemu je već pisano u brojnim člancima, stiglo je i podijeljeno u Hrvatskoj. Zanimljivo je napomenuti da je u 2004. godini stigla 37. pošiljka knjiga,¹ a već 2013. stiže 59. pošiljka, što znači da su u roku od devet godina za Hrvatsku pribavljene 22 pošiljke knjiga.

U posljednjoj, 59. donaciji stigle su knjige koje je dr. Pavić odabrala, najbolje knjige koje su se u tom trenutku nudile preko te organizacije. Dana 13. studenoga 2012. godine programska namještenica *Elisabeth Matchell* je na udrugu *Sabre-Zagreb* poslala knjige. Iz dokumenta "Donation certificate" (Mx Ref#: 21581SF) vidljive su sve zakonske odredbe donacije. *Sabre Foundation, Inc.*, neprofitna je i humanitarna organizacija, pa je oslobođena poreza po članku 501. američkog poreznog zakona (*U.S. Internal Revenue Code*), registrirana kao društvo *Private Voluntary Organization* u Americi i kao organizacija za međunarodni razvoj *Agency for International Development*.²

Ovoga puta knjige su poslana s adrese *Sabre Foundation Inc.*, 872 Massachusetts Avenue, Cambridge, SAD. Poslano je 20 spremnika s po deset paleta s ukupno 8102 knjige prema Hrvatskoj na udrugu *Sabre-Zagreb*. Knjige su donirane kao humanitarna pomoć i ne smiju se preprodavati. Knjige će se distribuirati u obrazovne i druge institucije unutar RH i šire preko potpisanih ugovora o donaciji. Na knjigama će se nalaziti oznaka "Gift of Sabre Foundation, USA – Not for Resale" (Dar Fondacije Sabre, SAD – nije za daljnju preprodaju).³

Zanimljivo je napomenuti da je prvom i posljednjom donacijom stigao približno isti broj knjiga. Naime, prva pristigla donacija za Hrvatsku bila je 1990. godine i tada je dobivena 8721 knjiga.⁴

Ovom 59., posljednjom donacijom knjiga 2013. pristigle su 8102 knjige. Dobivene knjige su eminentnih svjetskih izdavača, velik broj su izdanja novijih datuma i raznovrsnih znanstvenih područja.

Slika 1 – Jedan dio knjiga Fondacije Sabre u kutijama na Fizičkom odsjeku PMF-a

Ljubav prema knjigama dr. Pavić iznimno je velika, što pokazuje i briga oko 59. pošiljke knjiga koju nije mogla osobno dočekati te pospremiti u neko do sada predviđeno spremište. Telefonski pozivi su joj bili slaba utjeha da privoli mnoge da prime donaciju knjiga u svoje prostore i da preuzmu brigu oko daljnje obveze s knjigama. Na njezinu zamolbu mr. sc. *Ankica Valenta* je, uz odobrenje svojih nadređenih, pristala zaprimiti knjige, te se prihvatila velike obveze čuvanja i pravilne podjele knjiga. Dakle, po dokumentima koji su upućeni na carinske ispostave u Rijeci i Zagrebu krajnja destinacija pošiljke bila je: Prirodoslovno-matematički fakultet, Fizički odsjek, Središnja knjižnica za fiziku, Bijenička 32, Zagreb. Datum na dokumentima bio je od 26. prosinca 2012. godina, no donacija je na PMF pristigla 4. siječnja 2013. Knjige su bile kao divan blagdanski dar, pa je dr. Pavić znanstvenoj zajednici na kraju svog uspješnog dugogodišnjeg rada u ovoj udruzi podarila za blagane velik paket knjiga koje su bile prepune novih znanstvenih priča i spoznaja. Carinska ispostava Jankomir Zagreb zaprimila je od Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, već 19. prosinca 2012. dokument da se po važećim zakonima za knjige plaća povoljnija carina i da se oslobađaju od plaćanja poreza na dodanu vrijednost kao darovana pošiljka.

Dobivene knjige su novijih izdanja, tako da će znatno osvježiti i poboljšati fond mnogih knjižnica pri sveučilištima, veleučilištima, visokim školama, institutima, bolnicama, osnovnim i srednjim školama i sl. Kako bi napravila pravilan raspored knjiga po područjima

* Mr. sc. *Ankica Valenta*, e-pošta: valenta@phy.hr

i dobivene knjige bile poslone što prije u ustanove kojima pripada-ju, dr. Pavić je poslala provjerenu ekipu vrijednih osoba na ispomoć mr. sc. Ankici Valenta u razvrstavanju knjiga. Knjige je u kratkom vremenskom roku razvrstala vrijedna ekipa: mr. sc. Vedrana Juričić, upraviteljica knjižnice HAZU, Vedrana Bulat, dr. med., Lada Bradić dr. med., Anja Pavlović i dr.

U velikom broju teških kutija smještenih po uskim hodnicima i radnim prostorima knjižnice knjige su razvrstane po područjima i pripremljene za slanje ustanovama koje će dobivene knjige znati dalje sadržajno obraditi i ponuditi ih svojim korisnicima uz obvezu da ih ne smiju otuđivati. Mnogi korisnici naći će svoje nove znanstvene spoznaje ili proširiti već stečene i sigurno će izreći svoju veliku zahvalnost toj velikoj dobrotvornoj udruzi Sabre-Zagreb.

Iskustvo u radu s dobivenom pošiljkom knjiga u *Središnjoj knjižnici za fiziku* nije prvo. Još je 2009. godine Knjižnica zaprimila 12 308 veoma vrijednih i novih knjiga koje su završile na svim odsjecima PMF-a, što je detaljno opisano u članku objavljenom u časopisu *Kemija u industriji (Iz naših knjižnica)*.⁵

Osim prethodno opisanih donacija knjiga u *Središnjoj knjižnici za fiziku* već se dugi niz godina obnavlja fond zahvaljujući donacijama udruge Sabre-Zagreb. U poslijeratnim vremenima, kada se za knjige izdvajalo malo sredstava, studenti su zahvaljujući ovoj donaciji uvijek mogli doći do njima dostupne i potrebne literature. Za područje prirodnih znanosti korisne savjete, znanja i pomoć u izboru literature dr. Pavić davao je akademik Vladimir Paar, pa je i sam predlagao da se velik broj knjiga iz prirodnih znanosti šalje prema knjižnicama PMF-a.

Iz ove, 59. donacije prva je pošiljka poslana u knjižnicu Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Na internetskoj stranici Veterinarskog fakulteta u ljetopisu iz 2011. – 2012. godine piše: "Fondacija Sabre Zagreb još je uvijek kod nas najveća donacija suvremene inozemne veterinarske literature, a njezina direktorica dr. sc. Helena Pavić već je za Veterinarski fakultet, odnosno Knjižnicu, osigurala i novu pošiljku."⁶ Nova pošiljka za Veterinarski fakultet krenula je upravo s Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu kao novogodišnji poklon 14. siječnja 2013. godine s ukupno 370 primjeraka vrijedne znanstvene literature. Pismenu zahvalu dekan Veterinarskog fakulteta i voditeljica njihove knjižnice poslali su osobno dr. Pavić.

Ostali dio knjiga kreće prema drugim odredištima diljem Hrvatske. Budući da je bilo zimsko razdoblje s iznimno obilnim padavinama, često je bio problem dostavljati knjige na dogovorene adrese. Bez obzira na te nestabilne vremenske uvjete i česta odlaganja prijevoza knjiga zbog zametenih putova, ipak se sve odvijalo po planu. Knjige kreću put juga, sjevera, istoka i zapada Lijepe Naše i stižu na svoja odredišta: Dubrovnik, Pulu, Osijek, Vinkovce, Vukovar, Glinu i mnoga druga mjesta. Neke knjige su u otežanim zimskim

uvjetima uspjele naći svoj put i do Mostara. U kratkom razdoblju od tri mjeseca ili točnije do 6. ožujka 2013., kada je podneseno prvo izvješće Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta (MZOS), podijeljeno je 6100 primjeraka knjiga fondacije Sabre-Zagreb na 28 ustanova. Knjige su otpremene u ustanove uz potpisane ugovore o donaciji, koji su arhivirani u Središnjoj knjižnici za fiziku kao i ostala dokumentacija ove iznimno vrijedne donacije knjiga. Knjige su se nastavile dijeliti dalje na ostale ustanove i poslije poslanog Izvješća MZOS-u.

Do kraja 2013. godine 8102 knjige su podijeljene 41 ustanovi. Ovdje donosimo dio tablice podijeljenih knjiga po ustanovama s prikazanim brojem preuzetih knjiga.

T a b l i c a 1 – Dio tablice podijeljenih knjiga po ustanovama

	Knjižnice – ustanova / Libraries – institutions	Broj knjiga / Number of books
1.	Filozofski fakultet, Zagreb	1633
2.	PMF-Fizika, Zagreb	877
3.	Sveučilišna knjižnica Sveučilišta Juraj Dobrila, Pula	850
4.	Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb	686
5.	Knjige iz medicine za Osijek, Vinkovce, Vukovar i dr. preuzeo doc. dr. sc. Dražen Švagelj	534
6.	Centre for Mediterranean Studies (CMS), Dubrovnik	424
7.	Veterinarski fakultet, Zagreb	370
8.	Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb	289
9.	PMF-Geologija, Zagreb	170
10.	V. Gimnazija, Zagreb	160
11.	Gradska knjižnica pri CZK i Srednja škola Jastrebarsko	158
...	...	6151
41.	Ostalih dio knjiga podijeljen je na 29 ustanova	1951
	ukupno / total:	8102

S l i k a 2 – Knjige nalaze svoje mjesto na policama

Kratka analiza dobivenih knjiga

59. donacije Sabre-Zagreb

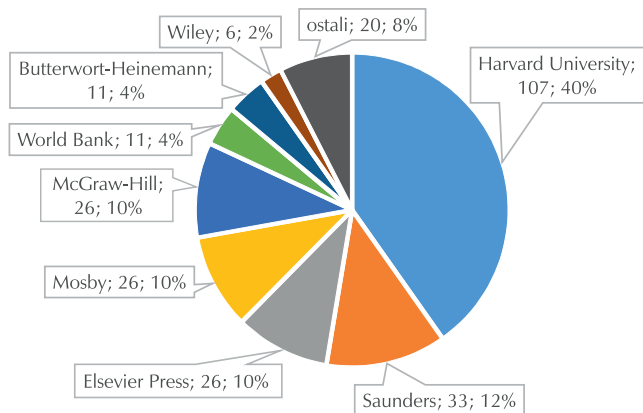
Ovdje ćemo dati kratku analizu dobivenih knjiga po popisu koji je stigao uz donaciju knjiga. U tablici koja je dobivena uz knjige Sabre Foundation, Croatia 59 Packing List by Publisher, November 2012, knjige su bile popisane prema sljedećim odrednicama: ISBN (266), Publisher (20), Author (266), Vol (3), Title (266), Date (21), Subject (18), Unit qty (7734), Total items (8102). Zanimljiva je i analiza pristiglih knjiga po izdavačima, godinama izdanja i predmetnim područjima.

I. Izdavači (Publisher)

U ovoj, 59. donaciji knjiga radi se o 266 naslova knjiga, a neke od njih su u većem broju istih primjeraka. U toj navedenoj skupini knjiga zastupljeno je oko 20 različitih izdavača, a u tablici prikazani su izdavači s većim brojem primjeraka.

Tablica 2 – Broj naslova knjiga po izdavačima

	Izdavač / Publisher	Broj naslova / Number of titles
1.	Harvard University	107
2.	Saunders	33
3.	Elsevier Press	26
4.	Mosby	26
5.	McGraw-Hill	26
6.	World Bank	11
7.	Butterwort-Heinemann	11
8.	Wiley	6
...	...	240
20.	ostali / rest	20
ukupno / total		266

Slika 3 – Izdavači i broj naslova knjiga doniranih u 59. pošiljki knjiga humanitarne udruge Sabre-Zagreb

Iz tablice 2 vidljivo je da je najveći broj knjiga (107) 44 % dobiven od Harvard University Pressa, izdavačke kuće koja je osnovana prije 100 godina (1913).⁷ i bavi se izdanjima kvalitetne znanstvene literature za akademsku zajednicu.

I ostali navedeni izdavači u tablici dobro su poznati znanstvenim zajednicama, pa se može reći da su izabrane knjige u ovoj fondaciji Sabre-Zagreb od eminentnih svjetskih izdavača sveučilišne literature.

II. Godina izdanja (Date)

Druga analiza knjiga bit će po godinama izdanja, što je veoma važno za znanstvenu literaturu. Opterećenost znanstvenih knjižnica zastarjelom građom uvijek je bio velik problem, jer je prostora sve manje, a količina tiskane građe eksponencijalno raste. Već od davnih vremena proučavaju se zakonitosti zastarijevanja znanstvene literature, koje je za prirodne znanosti uvijek bilo veliko, tj. "područja fizike zastarijevaju vrlo brzo."⁸

Analizu po godinama izdanja razdvojiti ćemo u dvije skupine, razdoblja 2012. – 2001. i 1999. – 1978. godine s pripadajućim brojem naslova u tim godinama.

Tablica 3 – Broj naslova knjiga iz razdoblja 2001. – 2012. i 1978. – 1999. godine

Godina / Year	Broj naslova / Number of titles	Godina / Year	Broj naslova / Number of titles
2012.	3	1999.	2
2011.	20	1998.	5
2010.	31	1997.	5
2009.	40	1992.	2
2008.	33	1987.	1
2007.	34	1986.	1
2006.	24	1983.	1
2005.	10	1982.	2
2004.	13	1978.	2
2003.	18		
2002.	12		
2001.	7		
ukupno / total	245		21
			266

U tablicama, koje su padajuće po godinama izdanja, vidi se da je broj naslova knjiga u razdoblju 2012. – 2001. bio 245 knjiga ili 92 % veći nego u razdoblju 1978. – 1999. godine, koje broje 21 naslov odnosno 8 % od ukupno 266 naslova koliko je brojila 59. pošiljka. U drugoj grupi su također vrijedne knjige, jer se odnose na predmetna područja koja ne zastarijevaju kao prirodne znanosti, npr.: umjetnost, povijest, edukacija i sl.

III. Predmetna područja (Subjects)

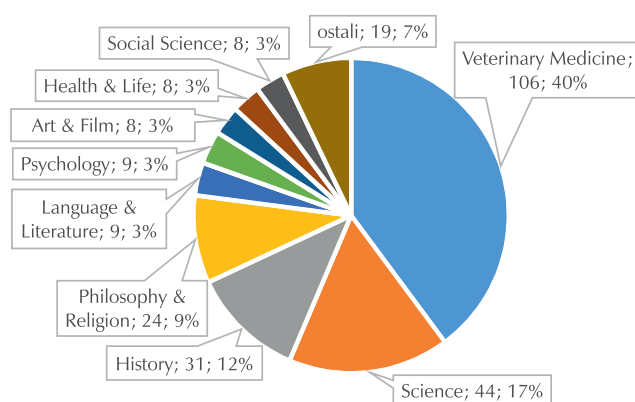
Analiza knjiga po predmetnim područjima uzeta je iz tablice koja je došla uz 59. pošiljku i u stupcu uz naslov knjige imala je označeno predmetno područje kojemu ta knjiga pripada. Najveći broj pristiglih naslova je iz veterine i medicine, 106 (43 %), zatim iz područja prirodnih znanosti, 44 (18 %), pa povijesti, 31 (12 %), te dalje kako je vidljivo iz priložene tablice i slike. Pregledavajući popis knjiga 59. pošiljke Sabre-Zagreb po predmetnim područjima, knjige su bili svrstane u 18 kategorija. U tablici 4 prikazano je devet predmetnih područja koja su bila zastupljena s većim brojem naslova knjiga. Ostala predmetna područja bila su s manjim brojem naslova knjiga kao npr.: *American Studies*, *Educations*, *Economics*, *Business* i *Library & Reference* bila su zastupljena s po tri naslova knjiga u većem broju primjeraka, te *Political Sciences*, *Ecology/Environment*, *Media* i *Law* bila su zastupljena s po jednim naslovom knjiga u većem broju primjeraka.

T a b l i c a 4 – Broj naslova po znanstvenim područjima

	Znanstveno područje / Scientific area	Broj naslova / Number of titles
1.	veterinarska medicina / veterinary medicine	106
2.	prirodne znanosti / natural science	44
3.	povijest / history	31
4.	filozofija i religija / philosophy & religion	24
5.	jezik i literatura / language & literature	9
6.	psihologija / psychology	9
7.	umjetnost i film / art & film	8
8.	zdravlje i život / health & life	8
9.	društvene znanosti / social science	8
...		19
	ukupno / total	266

Zaključak

Analiza posljednje, 59. pošiljke knjiga humanitarne udruge Sabre-Zagreb pokazuje da je iznimno kvalitetna i da će se velik dio knjiga koristiti. Ova donacija knjiga omogućit će mnogim korisnicima u znanstvenoj zajednici znanstveno usavršavanje. Znanstvena zajednica stoga može biti zahvalna udruzi Sabre-Zagreb, odnosno umirovljenoj predsjednici dr. sc. *Heleni Pavić*, na velikom trudu i doprinosu knjižnom fondu u mnogim knjižnicama diljem Hrvatske.

Slika 4 – Broj naslova knjiga po znanstvenim područjima

Literatura

1. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. URL: <http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=5725&sec=1957> (23. 10. 2013.).
2. Sabre Foundation. URL: <http://www.sabre.org> (23. 7. 2013.).
3. Citirano iz dokumenata koji su pristigli uz pošiljku knjiga.
4. *A. Hunjet, H. Pavić*, Iz naših knjižnica: SABRE u Hrvatskoj – nova, 57. pošiljka knjiga, *Kem. Ind.* **60** (12) (2011) 652.
5. *A. Valenta*, Iz naših knjižnica: Vrijedna donacija knjiga SABRE-Zagreb darovana Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu, *Kem. Ind.* **59** (6) (2010) 312–317.
6. Knjižnica Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. URL: <http://www.vef.unizg.hr/lib/> (2. 9. 2013.).
7. Harvard University Press (HUP). URL: <http://www.hup.harvard.edu/> (3. 9. 2013.).
8. *A. I. Mihajlov, R. S. Giljarevskii*, Uvod u informatiku/dokumentaciju, Referalni centar Sveučilišta, Zagreb, 1977.